
priopćenja

Valentin Pozaić

U SRCIMA MILIJUNA*

In memoriam: Mijo Škvorc

»Sveta je i pobožna misao« (2 Mak 12, 46) moliti za mrtve da im se otpuste grijesi. Večeras smo ovdje okupljeni u ime Župe Bezgrješnog Srca Marijina, u ime Kolegija Družbe Isusove, u ime Filozofsko-teološkog instituta DI, u kojima je djelovao i svojim radom sve nas zadužio o. Mijo Škvorc, da ispunimo preporuku Svetog pisma, da se svi zajednički, jednim srcem i jednom dušom pomolimo za njegovu plemenitu dušu. Činimo to u zahvalnosti Bogu što nam je u sedamdesetgodišnjem životu o. Mije Škvorca, svećenika i biskupa, udijelio tako bogat i blagoslovan život. Činimo to u zahvalnosti o. Miji što je tako zdušno i vješto surađivao s primljenim talentima, na dobrobit Crkve i naroda.

Pred licem i činjenicom smrti za nas su riječi najvećeg zanosa, ushita i blažene nade, one kratke Isusove riječi, u noći pred smrt, riječi bremenite, koje sažimaju svekoliko kršćansko postojanje: »Ja živim i vi ćete živjeti« (Iv 14, 18). U naoko poraznoj činjenici smrti vjerniku se život ne oduzima, nego mijenja. On živi u Isusu koji živi. Isus, jamac života, ne samo da posjeduje, ima život, on naprosto jest život (Iv 11, 25). Iz te spoznaje započinje apostol Ivan svoju prvu poslanicu zanosnim spjevom: »Što bijaše od početka, što smo čuli, što smo vidjeli očima svojim, što razmotrismo i ruke naše opipaše, o Riječi, Životu – da, Život se očitova, i vidjeli smo i svjedočimo, i navješćujemo vam Život vječni, koji bijaše kod Oca i očitova se nama« (1 Iv 1, 1–2). U zajedništvu te vjere života sjećamo se o. Mije Škvorca. Taj razdragani, ustreptali duh, pun plama i žara, nemira i traženja dostigao je na svoj cilj, ušao u luku smirenja i spokoja uma i srca, u zagrljaj života Oca nebeskoga, u srijedu 15. veljače 1989. Posljednje su mu riječi bile: »Bože, Bože moj...« Da li je to bio odjek onog krika s križa, vapaj pravедnika, ili uzdah iznenađenja poput onoga iz Augustinovih ispovijesti, u susretu, u otkrivenju, u trenutku pada zastora prolaznosti i gledanja u ogledalu, pogled u sjaj beskrajna eshatona:

* Homilija u misi Requiem, Jordanovac 110, Zagreb 1. ožujka 1989.

Ljepoto tako stara, ljepoto tako nova... (usp. *Ispovijesti* 10, 27). Ostaje za nas tajna. Znamo: eto, tako umire pravednik.

Za nas nije tajna da je o. Miško, njegov život, bio sličan onom zrnu iz evandeoske prispodobe: pun naboja mudrosti i raznovrsnih talenata i plodova i uroda – na prostranoj njivi Gospodnjoj Crkve katoličke. Ne svjedoči li najbolje o tome onaj teško izrecivi *sensus fidelium* – osjećaj brojnih i duboko pobožnih vjernika, posvjedočen kod oproštaja na Mirogoju (20. II.)? Zar ne bismo smjeli reći, u stilu njegove preodabrane sveti-ce i zgovornice Male Terezije, da mu je na ispraćaj došlo i samo nebo, predivnim zagrljajem sunca majci Zemlji? Ako je istinita izreka da »tko hoće srca žeti, mora srce sijati«, onda je ono silno tiho mnoštvo burna manifestacija svjedočanstva da je naš Miško sijao svoje srce nesebično i bez pridržaja.

Ova crkva, ovaj Kolegij i ovaj Institut, a i cijela domovina, upamtili su o. Miška kao proročki nadahnutog govornika, kao vrelo ideja i oduševljenja, kao profesora, pisca i pjesnika. Generacije slušača Instituta poslije Drugog vatikanskog sabora pamtit će ga i po tada novom predmetu, uvedenom u studij za buduće svećenike: *Mysterium Christi*. Uvo-deći nas u Kristovo otajstvo tako je govorio da bismo, skupa s njim, zanemarili znak zvona za završetak sata. Vrijeme je bilo nevažno. Na našu žalost, vrijeme sata života iznevjerilo ga je upravo u pisanju djela o Isu-su Kristu, koje tako ostaje nedovršeno.

Za jednog od boravaka u bolnici upitao ga je liječnik da li želi biti sam ili u sobi s drugima, »Vašim ovcama«. Kao dobar pastir, nije se ustručavao pridružiti u tjelesnoj svojoj bijedi svojoj patničkoj braći. Odlu-čio se na zajedništvo sa svojim ovcama, na što je netko reagirao: »Ja ni-sam vaša ovca!« – »Jesi, jesi, ali crna!«, došao je odgovor. I zajedništvo je započelo u dobrom raspoloženju. Njegov duh čovjeka i vjernika, Kris-tova poslanika, nije poznavao granica koje postavljaju ljudi, podižući plotive neznanja i bijede.

Istim duhom nošen ušao je o. Miško prije 22 godine (28. 3. 1967, Stu-dentski centar, »5 minuta poslije osam«) u javni dijalog s marksističkim misliocem (prof. dr. Branko Bošnjak) o pitanjima vjere i nevjere, patnje i smisla ljudskog života – pred publikom od 2 500 studenata. Bila je to sasvim naročita novost i hrabrost. Evo, kako je započeo izlaganje: »Što-vani slušatelji! Negdje je Paul Verlaine napisao: 'Kao vuka u zboru sve-tih čut bi bilo mene' (to je doduše pjesma o Majci Božjoj, ali ne smeta). Nešto se slično danas meni ovdje dogodilo. Mislim da vam nikad nije u ovim dvoranama niti jedan jedini svećenik govorio. Ali držim, mi ćemo se uz dobru volju dobro razumjeti« (B. Bošnjak – M. Škvorc, *Marksist i kršćanin*, Praxis, Zagreb 1969, str. 20) I bi tako.

Pružila mu se prilika da svoje riječi profesora i propovjednika i duhovnog savjetnika provjeri, prekali, zasnjedoči a i plati cijenom gubitka slobode i povrede ljudskog dostojanstva u Staroj Gradiški, od 1956. do 1958. Znao je o. Miško vrlo dobro da postoje vremena i okolnosti u ko-jima prisilna šutnja postaje nezaglušni krik autentičnog svjedočenja, so-lidarnosti i ohrabrenja jednako tako progonjenoj braći i sestrama. Znao je o. Miško vrlo dobro da postoje vremena i okolnosti kad je časnije biti u zatvoru negoli na slobodi. I ušao je u rizik te počasti. Znao je Miško, i to vrlo dobro, da se klečati smije i treba samo pred Bogom, kako bi us-

pio stajati uspravno pred svim umišljenim veličinama i autoritetima i vlastima ovoga svijeta. Nije mu bila nepoznata riječ Gospodnja upravljena proroku: »Ne dršći pred njima!« (Jr 1, 17 b). Te je dvije godine prihvatio da se što više suobliči svom ljubljenom Učitelju. Ne sjećam se da sam ga ikad čuo govoriti o tim godinama s ogorčenjem. Bio je to samo mali udio u velikom obećanju blaženstva – životnog programa svakog vjernika – kršćanina i svakog svećenika isusovca.

Otac Miško je izrastao visoko uvis iznad svojih suvremenika i suradnika. Bio je sudionik i subaštinik istine i sudbine visokih jablanova (Tin Ujević): »Oni imaju polet orlova, srčanih zračnih ptica, /oni poznaju pjesmu naših najdubljih žica./... Ali, u samoći je njihova glava /ispravna i čista povrnh mračne rulje/ gdje ih ne razumiju glupani i hulje,/ kao vršak divnih, zelenih jablana, /režući do munje obzor dana«. Ali za nagradu: »Povrh njina vrška gdje se pjesme gnijezde /samo vile lete, ili bure jezde;/ a nad njima sunca: samo zvijezde, zvijezde«.

S tako visokih motrišta promatrao je naš Miško i svijet i Crkvu, i domovinu i svoje poslanje. Iz tih vidika, a pred likom najvjernije zagovornice svakog vjernika i apostola, ushićen, pjevajući iznosi svoj plam srca i program života: »Dižimo se, Gospa zove. Treba zidat Božji dom. Gospa traži vitezove, našom dragom Hrvatskom. U srcima milijuna novi znak će opet sjat: Gospa će, milosti puna, novom svijetu Boga dat.«

To su bili horizonti duše našega Miška. Prema mislima se čovjek poznaje. U svjetlu svojih ideala čovjek se vrednuje. Nije sumnjao, nije posustajao, znajući da »mrijeti ti ćeš, u ideale svoje sumnjati kad počneš« (S. S. Kranjčević). Miškovi su ideali bili: novi svijet, Kristov svijet – zaogrnut plaštem i zagovorom čiste Djevice.

Na koncu Miškova života, upirući pogled u njega koji je hrabro izvojevao svoj boj života, koji je časno dovršio svoju životnu trku (2 Tim 4, 7), s pravom smijemo reći: »Ti si slava Jeruzalema. Ti si dika Izraela. Ti si ponos roda našega« (usp. Jdt 15, 9). I još veli riječ Pisma: »Umnici će blistati kao sjajni nebeski svod, i koji su mnoge učili pravednosti, kao zvijezde navijeke, u svu vječnost« (Dn 12, 3). U čvrstoj se vjeri nadamo: u harmoniju zvijezda nebeskog svoda vječnosti dobrotom milosrdnog srca Boga našega prispjela je i sjajna zvijezda srca našega Miška. Neka sja zauvijek – svetima na radost, nama na poziv i ohrabrenje. Amen.